

(א) זכרות נה', (ב) ז'ל' ובכסלו אל יגל לנך סן יראה ה' וגו' והשיב מעליו אפר, (ג) [ועל כן...], (ד) [מגילה לא: תוספתא ע"ז פ"א], (ה) שנת יב', (ו) שנת סה: זכרות נה', (ז) [תוספתא ע"ז פ"א], (ח) [במדבר טו], (ט) [שמיני פרשה ע', זכרות נה', (י) [ויקרא יא], (יא) [וכ"ה במקראות פ"ה מ"ה],

תורה אור השלם

- בנפל אויבך אל תשמוח ובפשו לו יגל לבקר; משלי כד יז
- אשרי משביל אל דל ביום קצוה ימשלתו ?: תהלים מא ב
- דורי נסע וְגוֹלָה מני באהל ריע קפדתי בארג דתי מדלה יבצעני מיום עד לְקֵלָה תשלימיני: ישעיהו לח יב
- ויאמר לו מדוע אתה בקה דל בן הפלך בבקר בבקר דלוא תגיד לו ויאמר לו אמנן את תמר אחרת אבשלם אוי אנני אדוב: שמואל ב יג א
- כל פעל ?! למענהו וְגַם רָשַׁע לְיוֹם קָרָה: משלי טו ד
- ?? ישמרהו ויחיהו וְאִשְׁרָא בְּאֵרֶץ יִצְחָק תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֵיבָיו: תהלים מג ג
- אמר אל רחבעם בן שלמה מלך יהודה ואל כל בית יהודה ונגמין וְיָתֵר הָעָם לְאִמְרֵי: מלכים א יב כג
- ?? יסעדנו על ערש דין כל משקבו והפכת בקליו: תהלים מא ד

גליון הש"ס

גב' לא לבעור איניש. ענין רש"י שנת ד' יב ע"ב ד"ה סועד וז"ל דגסתי ארת לא ליסעור:

מוסף רש"י

דכל דסני לי ליחדי לי. ומתוך כך ישוב מיון אף מעלי (מרכות נה:). מטרא במערבא. גארך ישאל, שהרא רבה פרת. פרת מעיר זכור שהוא יורד מארץ ישראל לנגל וגדל ממי הגשמים ויודעין בני זבל שירדו גשמים כהני ארץ ישראל ושמים על אחיהם (שבת סה: וכו'...) בכורות נה:). הורא מכיפיה מתבררין. משתמו וממקורו ומסלע, סלע מתרגמינן כיפה, מכיפיה מיכרך ולא ממי הגשמים (שבת סה:). אין המים מטהרין בוחליון. אין מטהרין אלס וכלס העובלן כהן דרך זמילה וצריך להמשיך לתקוה ולטבול במקוה (שם) דככל שעה היו מים טטפין רבין עליהן (בבורות נה:).

בוחליון ומקוה באשבורן אכל מעיין לא אימענו מאשבורן דמניא בתוספתא (מקואות פ"ה) מעיין שמימיו מועטים וריבה עליו והרמזו מטהר באשבורן ומנן נמי (שם פ"ד מ"ה) כל הימים במקוה והימים ממשעות הם בזין והיינו טעמא דלשון מקוה משמע אשבורן ולא זוחלין כדכתיב יקוה המים אל מקום אחד אכל מעיין בזין וזמל בין עומד במקום אחד נקרא מעיין ומ"מ אי לאו אף חלק היה מקשינן מקוה למנין לטהר בזמילה: כשגוראה לעיין שנתרצו הרצה מחמת המטר: ופליגא ידידיה אידידיה דאמר שמואל אין המים מטהרין בוחליון. אלא

רש"י

באיש. חלה. ואית דגרסי באש: כאילו שופך דמים. מפני שבני אדם שנכנסין לבקרו עושים לו לחולה כל זרכיו: לא שיחיה ולא שימות. שהרי אינו יודע צעניינו של חולה: דלא ליטרע מזמיה. דדילמא מתללגא לאלתר. אי נמי דלא לישתעי מילי עילייה: **מאן ואילך**. חזי דלא מתרפא אמר להו פוקו ואכריו: **ריעים כנעמן**. שריפאווהו מנרעתו כגון אלישע דהוה נביא חזקן והשילו ענה לנעמן: **אס יאמרו לך נערים צנה**. צית המקדש: **ווקניס אומרים ססור**. ואל תצנה: **וסימן לדבר מרחצנטס**. דכתיב (מלכים א יב) ויעוזב את עלת הזקנים וגו' ומרצב צית המקדש על אותה ענה. והמורה לא פירש צצית המקדש ואיכא צרייתא^(א) דקתמי צהדיא צצית המקדש: **לא לסעור**. מתרגמינן וסעורא: **סלה שעי קמייתא רווחא דעסיה**. כדאמר

בעלמא (י"ב טו:) אדלי יומא אדלי קיירא. ודילמא אמר לא אכטריך למצעי רחמי עליה דליוו כל כך חולה: **יסעדנו**. כמו ולחס לנצב אנוש יסעד (פהלים קד): **ומניין ששפיניה כו' שנאמר ה' יסעדנו** קרי ציה יסערנו. אי נמי יסעדנו ממש שמסעד שכינה על ראשו כדאמרן צהדיא ששכינה שרויה למעלה ממיעטו: **ספדא רצה פרס**. כשהנר פרת גדול היו עדות לגשמים שיורדין לא"י דא"י גבוה מכל הארצות וזאין גשמים ונופליון צפרת ומתגדל מהן. והאי דאמרין דנהר מתגדל ממי הגשמים היו פלוגמא דשמואל: **נהרא מכיפיה מסנדי**. שזכע מגדמיו ולא ממי גשמים: אלא

ויחיהו ואושר בארץ ואל תתנהו ואל תתנהו מיצר הרע ויחיהו מן היסורין ואושר בארץ שיהו הכל מחכבדין בו ואל תתנהו בנפש אויביו שיודמנו לו ריעים כנעמן שריפו את צרעתו ואל יודמנו לו ריעים כרחבעם שחילקו את מלכותו תניא (ר"ש בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים בנה וזקנים סתור שמע לזקנים ואל תשמע לילדים שבנין ילדים סתירה וסתירת זקנים בנין וסימן לדבר ר'רחבעם בן שלמה אמר רב שישא בריה דרב אידי ^(א) לא ליסעור איניש קצירא לא בתלת שעי קדמייתא ולא בתלת שעי בתרייתא דיומא כי היכי דלא ליסח דעתיה מן רחמי תלת שעי קדמייתא רווחא דעתיה בתרייתא תקיף חולשיה ^(ב) אמר רבין אמר רב מניין שהקב"ה זן את החולה שנאמר ^(ג) יי' יסעדנו על ערש דוי וגו' ואמר רבין אמר רב מניין שהשכינה שרויה למעלה מממתו של חולה שנאמר יי' יסעדנו על ערש דוי תניא נמי הכי ה'נכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא ע"ג ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב ע"ג קרקע מפני שהשכינה שרויה למעלה מממתו של חולה שנאמר יי' יסעדנו על ערש דוי ואמר רבין ^(ד) אמר רב ממצרא במערבא סהרא רבה פרת ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מתבררין ופליגא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל אין המים מטהרין בזוחליון אלא

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

מ.

באיש. חלה: אין מצקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. נראה צעניי דה"ק פעמים שצריך לבקש רחמים על החולה שימות כגון שמצטער החולה בחליו הרצה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרנין צפרק הנושא (מכזבות קד). דכיון דזוחי אמתיה דרבי דעל כמה זימנין לצית הכסא ואחנא תפילין וקא מצטער אמרה יהי רצון שיכופו העליונים את התחומים כלומר דליתמות רבי. ומש"ה קאמר דהמצבקר חולה מועילו צתפלתו אפי' לחיות מפני שהיא תפלה יותר מועלת ומי שאינו מצבקר אין צריך לומר שאינו מועילו לחיות אלא אפי' היכא דאיכא ליה הנאה צמיתה אפי' אותה וזוטרמי אינו מהנהו: לא ליסעור אינישלא יצקר. ופקודת כל האדם(י) מתרגמינן ויסעדא: קיירא צתלס שעי קמייתא רווחא דעסיה. וכסבור המקבקר שמתרפא ואין צריך לבקש רחמים עליו: **צברייתא סקיף חולשיה**. וכסבור שהוא צאפס תקוה ומתיאש מן הרחמים: **לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי ספסל**. איכא מאן דאמר דדוקא כשהחולה שוכב על גבי קרקע שנמלא מצבקר גבוה ממקוה שכינה: **אמר ר' אבהו אמר רב מטרא צמערבא סהרא רצה פרס**. כשיורד מטר בא"י מעיד עליו פרת צצבל שכל שהוא גדול צידוע שאע"פ שלא ירדו גשמים כאן ירדו גשמים בא"י. ופקקא מינה שאסור לטבול בו לפי שאין מי גשמים הנוטפין מטהרין בזוחליון אלא באשבורן כלומר דקוו וקימי דתנינא צבפריש) אי מה מעיין מטסער בזוחליון אף מקוה מטהר בזוחליון ת"ל אף מעיין וזורי' מעיין מטהר בזוחליון ומקוה באשבורן הילכך כל היכא דאיכא למיתש שמא רבו נוטפין על הזוחליון אסור והיינו כשהנהר גדול הרצה אכל אס היה הולך לאטו או שלא תרצה אלא מעט דליכא לטפוקי צרצית נוטפין שרי כדאמרין צתוספתא העיר ר' אלעזר בר זכוק על הזוחליון שרצו על הנוטפין שזק כשרים ^(א): **ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מסנדי**. כלומר ממקורו הוא מתגדל שאע"פ שאנו רואים שכהגשמים יורדין נהרות מתרבים עיקר רבויין ממקורן הוא כדאמרין צפרק סדר תעניות (תענית כה:) אין לך כל טפח וטפח יורד מלמעלה שאין תהום עולה לקראתו טפחיים וממלא שלעולס זוחליון רבין על היכא טפחיים דמעיין הלכך לשמואל מותר לטבול צנהרות לעולס אפי' אלא

כלי הפסק לא אמר קמא קמא כעול כמו שנבאר לקמן צפרק העיר מן הירק (דף נח:) ויזין דליוו בעל נהפטי טולס לנטופים ומנן מסכתא מקואות (פ"ה מ"ה) הנוטפין במקוה ומקוה אינו מטהר בזוחליון [כו'] ת"ל אף חלק מעיין מטהר מקוה משמע אשבורן ולא זוחלין כדכתיב יקוה המים אל מקום אחד נקרא מעיין ומ"מ אי לאו אף חלק היה מקשינן מקוה למנין לטהר בזמילה: כלי הפסק לא אמר קמא קמא כעול כמו שנבאר לקמן צפרק העיר מן הירק (דף נח:) ויזין דליוו בעל נהפטי טולס לנטופים ומנן מסכתא מקואות (פ"ה מ"ה) הנוטפין במקוה ומקוה אינו מטהר בזוחליון [כו'] ת"ל אף חלק מעיין מטהר מקוה משמע אשבורן ולא זוחלין כדכתיב יקוה המים אל מקום אחד נקרא מעיין ומ"מ אי לאו אף חלק היה מקשינן מקוה למנין לטהר בזמילה:

עין משפט ונר מצוה

בב א מ"י פ"ד מהל' אכל הליד:
בב ב מ"י שם הלי' סמג עשן מד"ס ב טושי"ע יו"ד סי' שלה פתי' ד:
בב ג מ"י שם הלי' טושי"ע שם סעי' ג:

תוספות

לבעור. אם יצטרך לחולה. פוקד מתרגמינן וקעד: ריוח נפשיה. החולה וסבור המצבקר החולה עזר לו חלו ומנע מלנקש רחמים: בתלח בתרייתא תקיף חולשיה. ומקמי מלנקש רחמים עליו: סהרא רבה פרת. שרבו ממייו מן הגשמים:

פירוש הרא"ש

רב הלבו באיש. פי' חלה כדאמרין צממה מליקין (דף ג.) מן קדס באיחא צממת: שבבדו ורצבו לפניו. לפני החולה צניו רבי עקיבא כי הניכס לבקר את החולה מפקל כל זרכיו ומחיהו: אינו מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. וזו היא רעה גדולה שאס היה מצבקר היה מנבקש עליו רחמים ואפשר שנת רצון הוא ומחיה תפלתו נשמעת ומניעות גורם שימות: דלא ליתרע מזמיה. דנפל תורא חדוו סכני בעקשה (לג.) וחלי בעקשה מונעת שביקש שזמלא רעמו יתוקף חלו: משביל אל דל. משגיח אליו לבקרו ולפקח צרכיו: שריפאווהו מצרעת. שהשילוחו עלה לטבול צידון: רחבעם בן שלמה. שהשילוחו עלה לומר אפי' יקר אחכס צשטים ואני בעקריבים: לא ליסעור. לא לפקוד: מרואה דעתיה. וספור הוא שמתרפא ולא יתפלל עליו: תקיף חולשיה. וכבר הוא מסוכן שאין תפלתו מועלת לו: סהרא רבה פרת. כי מרוב גשמים שירדו בארץ ישאל גדל הנהר וריבה צנובת אחיהם: נהרא מכיפיה מתבררין. משלעו צנובת אחיהם: גללים ומקרקרו מימיו גדלים כי רוב גדול הנהר מן תהום דלתיא צתענית צפרק סדר תעניות (דף כה:) שאין לך טפח יורדת מלמעלה שאין לך טפחיים עולין כנגדה הילכך לא יגדל הנהר ממי גשמים שנופלן במקום אחד: אין המים מטהרין בוחליון. דמייסין שמא רבו עליו נוטפים שמי גשמים רבו על עיקר מי הנהר ומצטעלו צריבו ולא אמר קמא קמא בעיל שכל דבר שדרכו ליגדל וגם גדל